

TISKOVÁ ZPRÁVA

MEZINÁRODNÍ INTERDISCIPLINÁRNÍ KONFERENCE COMPLEX IMPACT OF MUSIC ON PEDAGOGICAL PROCESSES, 10.11.2022, Praha

10.11.2022 proběhla mezinárodní interdisciplinární konference, která se věnovala vztahu výzkumu neurověd, muzikoterapie a pedagogiky COMPLEX IMPACT OF MUSIC ON PEDAGOGICAL PROCESSES.

Konferenci pořádala Česká hudební rada a Společnost pro elektroakustickou hudbu v obsahové spolupráci s interdisciplinárním odborníkem Prof. Dr.Dr.Dr. Wolfgangem Mastnakem z Mnichovské a Pekingské univerzity a PhDr. Jiřinou Jiříčkovou, PhD., členkou presidia České hudební rady, působící na Pedagogické fakultě Karlovy Univerzity. Byla uspořádána pod záštitou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s účastí zástupců Ministerstva školství i Ministerstva kultury ČR v rámci bloku akcí kolem Evropského dne muzikoterapie (15.11.2022) s propagační podporou Institutu umění-Divadelního ústavu, jehož je Česká hudební rada součástí, platformy UMěním, České muzikoterapeutické asociace a International Association for Creative Arts in Education and Therapy.

Proběhla formou ZOOM, protože 2/3 účastníků se zapojilo ze zahraničí (Černé hory, Finska, Slovenska, Německa, Velké Británie, Indie, Austrálie ad.). Hlavní motivací pořádání akce je současný nárůst psychosomatických a psychických problémů nejmladší generace nejen u nás, ale po celém světě, který je doložen průzkumy v různých zemích, a potřeba využít všechny dostupné nástroje pro zlepšení situace preklinické péče, nejlépe v rámci běžné pedagogické praxe. Dalším důvodem je, že právě probíhající revize tzv. rámcových vzdělávacích programů základních škol je vhodným obdobím pro inspiraci a případnou implementaci určitých poznatků do vzdělávání v ČR. Třetím impulsem je fakt, že samotný výzkum fungování mozku a jeho reakcí na hudbu a další umělecké prostředky pokročil od doby, kdy se Česká hudební rada tématem poprvé zabývala. Téma tzv. well-beingu je aktualizováno i v iniciativách Evropské unie v souvislosti s dopady krize posledních let, k níž se přidávají další stresové faktory. Konference má také přispět k žádoucí interdisciplinární spolupráci a koordinaci.

Úvodní blok konference byl věnován obecnému rámci diskuse. Zahájil jej **prof. Joachim P. Sturmberg**, lékař a prezident *Mezinárodní společnosti pro systémové a komplexní vědy o zdraví* (ISSCSH). Sturmberg je také iniciátorem mezinárodních konferencí této společnosti. Vede řadu výzkumných projektů. V současné době se zaměřuje především na systémový pohled na chronická onemocnění, polymorbiditu a prožívání nemoci. Jeho příspěvek ***Music Therapy and Complexity Sciences for Health/ Muzikoterapie a komplexní vědy o zdraví*** kladl důraz na propojení výzkumů, které jedině může poskytnout synergické efekty jak pro zdraví jednotlivců, tak šetření prostředků společnosti.

Dalšími zásadními vstupy byly příspěvky **Prof. Dr. Wolfganga Mastnaka** – především příspěvek ***Neuro-Music-Education and the Default Mode Network/ Neuro-hudební vzdělávání a defaultní síť***. Prof. Mastnak je držitelem šesti doktorátů – z lékařství, speciálního sportovního lékařství, matematiky, arteterapií, hudebního vzdělávání a psychologie. Je také držitelem diplomů z psychoterapie a fyzioterapie. Je profesorem *Beijing Normal University, University of Music and Performing Arts* v Mnichově a členem výzkumných týmů na dalších pracovištích ve světě. Jeho hlavní výzkum se týká mj. souvislostí psychosomatického zdraví a kulturního kontextu, preventivního lékařství. Hlavním impulsem pro českou konferenci byl pro něj současný psychický a psychosomatický stav mladé populace (mj. shrnuje také společný článek s dr. Jiříčkovou), integrace poznatků výzkumu mozku a efektivních muzikoterapií do vzdělávacího procesu tak, aby se využily dostupné nástroje pro preklinickou záchytnou péči, která není drahá a může být průkazně účinná, pokud bude využívána

vědecky podloženým způsobem. Prof. Mastnak se domnívá, že české prostředí má dostatek dobrých kapacit, aby vzniklo jádro integrace právě i u nás.

Dalším expertem úvodního obecného panelu byla **Barbara Tillmann, PhD.** z *Centra neurovědeckého výzkumu v Lyonu* (CNRS), spoluautorka společné publikace s kolegou Emmanuelem Bigandem: *La symphonie neuronale, Pourquoi la musique est indispensable au cerveau/ Neuronální symfonie. Proč je hudba nezbytná pro mozek*, Paris, 2020 <https://www.insb.cnrs.fr/fr/la-symphonie-neuronale> , která byla uvedena jako motivační kniha konference, protože zahrnuje údaje o posledních výzkumech působení hudby na člověka od prenatálního vývoje po stáří, ve zdraví i nemoci. Její příspěvek **Neurosciences and Music: From Basic Research to Implications for Education, Society and Health/ Neurovědy a hudba: Od základního výzkumu k důsledkům pro vzdělávání, společnost a zdraví** přinesl také zajímavé srovnání dopadu hudby s jinými uměleckými druhy a vzhledem k tématu konference se soustředil na doložitelné efekty provozování hudby na zlepšení dalších schopností a dovedností dětí v oblasti řečových, percepčních a kognitivních schopností, paměti, neuroplasticity mozku, rozvoji emočních, sociálních a motorických dovedností.

Další příspěvky v sobě slučovaly speciálnější zkušenosti s propojením teorie a praxe. Patřil k nim příspěvek žačky prof. Mastnaka, Číňanky **Jingyi Yang, Ph.D.** z Univerzity v Pekingu, *Ludwig Maximilian University* v Mnichově a *University of Music and Theatre* tamtéž s názvem **Music Meditation, Mental Health and Stress Management/ Hudební meditace, mentální zdraví a management stresu**. Yang je vystudovanou psychologkou a její současná specializace je v oblasti uměleckých terapií. Zabývá se především možnostmi regulace stresu prostřednictvím hudby. Navazuje v tomto na čínské tradice.

PhDr. Markéta Gelichová, Ph.D. je uznávanou muzikoterapeutkou v oblasti klinické praxe více než 25 let. V současnosti mj. pracuje jako fyzioterapeut a muzikoterapeut, odborný asistent na *Klinice rehabilitačního lékařství 1. lékařské fakulty UK*. Vyučuje hudební terapii na *Pedagogické fakultě Palackého univerzity* v Olomouci, je vicepresidentkou *České muzikoterapeutické asociace (CZMTA)* a autorkou publikací *Muzikoterapie v praxi* (2014, 2020) *Hudba léčí* (2017). Její přehledný příspěvek **Music Education Promotes Brain Neuroplasticity/ Hudební výchova podporuje neuroplasticitu mozku** dokladoval, že hudební vzdělávání, zejména praktikování, významně podporuje neurorehabilitační procesy nejen u pacientů.

Prof. Andrea Sangiorgio, PhD. je profesorem na *University of Music and Performing Arts* v Mnichově a Univerzity v Exeteru ve Velké Británii. Zabývá se mj. Orffovým Schulwerkem, kognitivními aspekty hudebního vzdělávání. Jeho příspěvek **Promoting Personal Growth and Well-Being: The Potential of Elemental Music Education/ Podpora osobního růstu a dobré pohody: Potenciál elementárního hudebního vzdělávání** dokladoval komplexní vliv hudební praxe na percepční, jazykové schopnosti, intelektuální rozvoj, rozvoj tvůrčích schopností, sociálních dovedností a psychosomatický stav. Dle jeho názoru je potřeba asociovat hudbu s pohybem v dobře zvládnutelných cvičeních, kombinovat hudební/umělecké vzdělávání s rozvojem osobnosti. Sám osobně pracuje s širokým spektrem skupin od malých dětí, po sociálně vyloučené a ekonomicky znevýhodněné, zdravotně oslabené apod. Podle jeho názoru je pro kvalitu učitele a terapeuta potřebná kombinace (samozřejmě) odborné kompetence s flexibilitou a odpovědností. Benefity pěstování hudby vidí jak na fyzické úrovni, tak úrovni psychické a sociální – v kultivaci schopnosti koncentrace, paměti, řešení problémů, emoční seberegulace, psychosomatické harmonizace. Jeho poznatky jsou v souladu s výstupy ostatních řečníků.

Doc. Mgr. Jiří Kantor, Ph.D. působí v *Ústavu speciálně pedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého* v Olomouci. Je zapojen do několika projektů, které se věnují právě propojení muzikoterapie a speciální pedagogiky. Jeho příspěvek **Music Based Education – How to Get Evidence**

Into Use? /Vzdělávání založené na hudbě – Jak použít to, co je zjevné? se věnoval zejména příkladům, jak využít jednoduché hudební postupy např. v osvojení matematiky. Apeluje na možnosti širšího využití hudby pro facilitaci rozvoje dalších kompetencí a kvalit osobnosti, než jak je tomu dosud.

PhDr. Jiřina Jiříčková, Ph.D., předsedkyně Společnosti pro hudební výchovu ČR, proděkanka pro studijní záležitosti *Pedagogické fakulty UK* a odborná asistentka na *Katedře hudební výchovy Pedagogické fakulty UK*, členka presidia ČHR a dalších organizací, připravila se svým manželem, forenzním psychologem **PhDr. Václavem Jiříčkou, Ph.D.** příspěvek ***Music and Joy in Education/Hudba a radost ve vzdělávání***. Její dosavadní praxe se soustřeďuje na hravý pedagogický přístup, který zvyšuje motivovanost žáků k hudbě a sdílení. Radost je, i dle příspěvku Jiříčkové & Jiříčky, jedním z výstupů oné harmonizace mozkových a endokrinních funkcí, o kterých referovala zejména Barbara Tillmann. Zároveň Jiříčková & Jiříčka zdůrazňují, že hudební výchova představuje prostor nejen pro estetické účely, ale zprostředkovává hudbu jako specifický komunikační prostředek, který napomáhá rozvoji utváření a rozvoji sociálních vztahů.

Závěrečné české diskuse se účastnil mj. **PhDr. Alexandros Charalambidis** z *Národního pedagogického institutu*, který se zabývá aktuální revizí Rámcových vzdělávacích programů a ředitelka *Odboru umění a kulturních a kreativních průmyslů MK ČR* **Mgr. Zuzana Zahradníčková**. Diskuse se zabývala především klady a zápory současného hudebního vzdělávání na základních školách a otázkou, nakolik je reálné začlenit některé zásady, o nichž se diskutovalo na konferenci, do běžného vzdělávacího procesu. Důležitým argumentem je, že je třeba pochopit, že hudba, pokud má být využita její speciální potenciál, nemůže být vzdělávána pouze jako znalosti a bez pohybu, ale musí procházet řízeným způsobem tělesným a emočním prožitkem a být také propojena vědomě s kultivací osobnosti žáků. Diskutovalo se také o tom, proč současný způsob výuky žákům nevyhovuje, když je hudba jejich každodenní potřebou (a právě proto o tom, co by chtěli vědět a umět mají vyhraněnější představy). To, samozřejmě, klade určité nároky na pedagogy, ale zároveň i jim může takový osobnější a tvořivější přístup i při počtu žáků ve třídě přinést více motivace a radosti z výuky. Další apel se vztahuje na hlubší mezioborovou a mezinárodní spolupráci expertů. Konference by neměla být ojedinělou akcí v tomto směru.

Více na:

https://www.chr-cmc.org/cs/cimpp_2022

